

Blogi 24.8.2018

Vuosi valtuutettuna ja lisää SOTEa

Tuli jotenkin sellainen tunne, että nyt pitää riipaista pala tekstiä ajatuksista ja tapahtumista menneen valtuustovuoden varrelta. On vuosi takana Vihdin kunnanvaltuutettuna ja matka on ollut mielenkiintoinen. Olen päässyt hiljalleen sisään kunnalliseen päätöksentekoon. Päätöksenteko ei ole aina helppoa, kun mielipiteitä on yleensä monia ja näkökulmia useita. Yleinen toivomukseni on kanssapäättäjien mahdollisimman hyvä kyky arvioida asioita laajasti ja myös päätösten pitkän ajan vaikutukset. Tämä on minulle ammattinikin puolesta hyvin tuttua. Poliitikassa on kuitenkin totuttava siihen, että lähtökohtaisesti näkemysmaailmat poikkeavat kovastikin ja yhteentörmäyksiltä ei voi aina välttyä.

Vihdin kunnassa kehityksen suunta laajalla rintamalla on ollut hyvä (mm. Brändi, väestönkasvun positiivinen kehitys, talouskehitys), mutta trendin ylläpito samansuuntaisena vaatii koko ajan työtä. Historia vaikuttaa asioihin ja huonoina päivinä historian kantamaa on helppo syyttää. Näkökulma pitäisi silloinkin olla, että historiasta tulee oppia ja sitä tulee pitää voimavarana. Sitä ei voi pyyhkiä pois kuten esimerkkinä Enäjärven kala ja simpukkakuolemassa voidaan todeta. Monet asiat ovat kumuloituvia prosesseja ja kaikki osatekijät on syytä tutkia. Päätökset ovat aina tasapainoilua resurssien ja seurausten ja hyötyjen välillä (kustannus-vaikuttavuus), mutta niissä pitäisi nähdä sekä välittömät että varsinkin pitkäaikaisvaikutukset, jota ei aina haluta tai kyetä näkemään. Omasta pesästä pitäisi nähdä myös naapuriin ja kauemmaksikin.

Olen kuluneena vuonna ollut mukana Karviaisen hallituksessa, joka SOTE ammattilaisena on minulle luontevaa. Karviaisen toiminta on keskimäärin hyvää ja osin jopa erinomaista tasoa. Tilat rajoittavat edelleen paljon kehittämistä, vaikka tilanteeseen ollaan saatu myös parannusta. Toiminnan mittarointia pitää vaan edelleen ajan hengen mukaankin parantaa. Työpaikkaa pitää vaan rakentaa edelleen houkuttelevammaksi, koska osin on ollut vaikea saada osaavaa henkilökuntaa toimiin (tyypillinen ilmiö muuallakin).

Mutta mitä sitten yleisesti SOTEsta, jossa olen myllertänyt 80-luvun lopusta lähtien. Siitä on tullut abstrakti, jolla tehdään politiikkaa. Minulle se on konkretiaa joka päivä. Asia on niin tärkeä ja koskettaa jokaista suomalaista iholle, että meidän on yhdessä haluttava saada SOTE maaliin. Ei kuitenkaan hinnalla millä hyvänsä. Asiantuntijana ja myös poliitikkona ajattelen, että asiantuntijoita on kuunneltava monipuolisesti ja poliittinen palapeli ei saa olla pääosassa. Vain niin saadaan oikeasti hyvä aikaan. Lähtökohtana ovat Suomen lait ja asetukset, joita meidän kaikkien tulee kunnioittaa. Pyrkimys kulujen hallintaan on välttämätön, kuten terveyserojen tasaaminenkin. Terveyserojen tasaantuminen vie aikaa. Se vaatii kovasti yhteiskunnallista työtä, jota ei SOTE kenttä pysty tekemään yksin. Paitsi lainsäädännön se vaatii myös asennemuutosta. Ihmisten on myös tiedostettava, että terveysvalinnat ovat aina heidän omiaan. Ammattilaiset antavat suosituksia ja ohjaavat ja tarjoavat edellytykset hoitoon ja paranemiseen.

Vuoden aikana SOTEn teemoiksi ovat nousseet paitsi yksilön vastuun korostuminen trendinä, rajankäynti julkinen-yksityinen, ja tuoreimpana ns. vaikuttamattomat turhat tutkimukset, hoidot ja toimenpiteet ja niiden aiheuttama kustannus terveydenhuollossa.

Kollega Teppo Järvinen on ollut julkisuudessa ns. turhien tutkimusten teemalla useita kertoja. Minusta teema on erittäin tärkeä nostaa esille samalla kun muutenkin tehdään SOTE uudistusta ja puhutaan kustannusten rajoittamisesta. Uusia kehittyviä ja tutkimuksen esille tuomia menetelmiä ja

hoitoja tulee kliniseenkin työhön vauhdilla. Ne ovat usein kalliita. Potilaat eivät voi määrittää sitä, mikä on järkevää ja vaikuttavaa. Poliittiset päättäjät eivät näitä asioita ymmärrä. Asiantuntijoiden on tehtävä suuntaviivat, ja osoitettava näyttö vaikuttavuudesta. Kysymys kuuluu, mikä on vaikuttavuuden mittari? Onko ihmiselämän pidentyminen muutamalla viikolla tai kuukaudella, varsinkin jos se ei ole laadullisesti hyvää, vaikuttavaa hoitoa. Onko se sellaista, johon yhteisiä terveyseuroja pitää ohjata. Rajauksia olisi tehtävä. Ytimessä on kuitenkin kollegakunnan ammattitaito ja ohjeistukset, jotka eivät saisi olla liian yleispäteviä vaan vaativat myös tilannekohtaista näkökulmaa. Tässä kaikessa on suuri työsarka ja SOTE uudistuksen organisaatio, rahoituskanava ja rakenne asioiden sijaan tai ohella pitää keskustella myös näistä toiminnallisista asioista. Päätöksiä ja päätösesityksiä pitää uskaltaa tehdä. Tukirahoja on tärkeä suunnata tautien ehkäisyyn ja ehkäisevien toimenpiteiden vaikuttavuuden tutkimukseen. Siten saadaan laatuvuosia elämään enemmän.

Erikoissairaanhoidon lippulaiva, HUS, valitsi uudeksi toimitusjohtajakseen Juha Tuomisen Terveystalosta. Hän sivutti HUSssa pitkään johtavassa asemassa työskennelleen hakijan. Mitä tämä kenties kertoo? Onko haluttu saada osaamista ja näkökulmaa talon ulkopuolelta SOTE uudistuksen keskellä. HUSn toimitusjohtaja on merkittävä hahmo tässä keskustelussa ja vahvan kokemuksellisen näkökulman omaaminen sekä julkisen että yksityisen terveydenhuollon puolelta on nähdäkseni omiaan auttamaan tässä työssä.

SOTE laiva, josta puhutaan, on lähtenyt liikkeelle selvällä päämäärällä, mutta navigointitoiminta on ollut heikkoa ja laiva tekee ylimääräisiä mutkia. Toivottavasti eväitä ei syödä ennen kuin laiva pääsee satamaansa. Vai palako se lähelle lähtöpistettään?

Vielä yksi asia, johon en voi olla Hiidenrannassa asuvana puuttumatta. Minusta infraa rakennettaessa on aina ensin varmistettava kulkuväylien toimivuus. Nyt Hiidenrannan alueelle rakennetaan ja kaavoitetaan uutta asutusta, mutta kulkuyhteydet vain heikkenevät. Nyt esitetty ratkaisu Vesikansantien risteyksen sulkeminen ja yhden kaistan lisääminen ns. Honkkarinristeykseen ei oman kokemukseni mukaan ole riittävä ja toimiva ratkaisemaan esim. runsaan aamuliikenteen aiheuttamaa tarvetta. Kulkuyhteyden heikkous saattaa karkottaa uusia asukkaita alueelta, joka on ikään kuin eristetty saareke keskustasta. En ymmärrä, miksi esim. liikenneympyrää ei ole pohdittu? Vastaavassa tapauksessa (tästäkin omakohtainen kokemus) esim. Muuramessa tehtiin tasoristeys. Kaikki pääsevät hyvin liikkumaan.

Innolla odotan syksyn töitä ja uusia avauksia.